

**VALERO,
TEMPERAMENT
AL PALAU**

AUTORRETRATOS
DEL ESTADO

AUTORRETRATOS
DEL ESTADO

El sello postal de la
Democracia

**GUARDÓ A UNA
HISTÒRIA
MINÚSCULA**

EL MUNDO COMUNITAT VALENCIANA SUPLEMENT DE CULTURA

arts

DE VIURE
PLÀSTIQUES
CINEMATogrÀFIQUES
ESCÈNIQUES
& LLETRES

NÚM. 31
DIJOUS 13 D'OCTUBRE DE 2016
www.elmundo.es instagram suplement.arts

QUI SALVA ALS ARTISTES?

Quan el 70% dels intèrprets viuen en els límits de la pobresa, què s'ha de fer? Ximo Solano demana mesures. Els premis José Estruch reivindiquen el treball local, com el d'Asun Noales a Otra Danza.

PER SALVA TORRES I MIQUEL HERNANDIS. FOTOS MAO I MANUEL LORENZO

arts | Escenaris

Clandestí li ha donat a Asun Noales moltes satisfaccions. L'última és el guardó al millor espectacle de la Comunitat Valenciana dins els premis José Estruch. «Rebre'l per la gent que ens coneix, que sap com treballem i la trajectòria que tenim i també com a equip és una doble satisfacció», comença dient la

promocionar el treball com a companyia», la qual cosa ajuda «que aplegue a més públic».

Com a millor espectacle una altra fita que aconsegueix és situar-se per davant d'altres gèneres de l'escena que normalment acaparen el protagonisme. «Mirant els altres que s'han concedit, des de tots els actors i dramaturgs fins els que s'han donat a títol pòstum a Antonio González, són

creació d'Ananda i la convertiren en la més premiada, Sol Picó és una habitual també als guardons, enguany Asun Noales ha estrenat *Juana* a Sagunt a Escena i hui mateix van a Panamá a participar al festival Prisma, d'on tornaran dilluns per recollir al Principal d'Alacant la llàntia dels José Estruch. «La dansa és un llenguatge universal, treballa amb el llenguatge del cos i això és una avantatge», raona

la música», puntualitza Noales. Ambientat en el període entreguerres a un club on l'alcohol il·legal acompanya a cantants i ballarins barreja moltes músiques diferents per a compondre l'ambient que desitjava. Hi ha jazz, *Lindy hop*, tango «i no sabia si tota eixa barreja s'entendria i aplegaria bé a l'espectador», confessa. Normalment sempre han treballat des d'OtraDanza amb els compositors i la seua música

«LÒGIC SERIA QUE SI TREBALLESSIS ACÍ, ET POGUERA MOURE ACÍ»

Asun Noales, d'OtraDanza, rep amb 'Clandestí' el premi al millor espectacle de la Comunitat als José Estruch

PER MIQUEL HERNANDIS
FOTO MANUEL LORENZO

responsable de la companyia de dansa OtraDanza.

És un premi a la globalitat i això la fa encara més feliç «perquè és una cosa que sempre predique, treballo els espectacles pensant en totes les parts que té». També «és una forma de

gent a la qual admire i estar dins dóna responsabilitat de com estem situats però és una alegria que tot eixe treball tire endavant i es reconega».

La dansa funciona bé a la Comunitat Valenciana. Els premis Max reconegueren a l'última edició la

sobre la internacionalització, «podem viatjar a qualsevol país i no tenim cap text». «Parlar amb el teu cos no necessita traducció, t'aplega i aplega igual a tots, directament al cor».

Clandestí, malgrat este èxit, va tindre un procés dubtós de creació. «Però per

«d'una manera més linial, més compacta».

Front a eixe risc en l'aposta per la diversitat, Noales sabia que tenia «la dramaturgia que era tan clara —amb el fil que te duu d'una escena a l'altra— i l'ambient que es crea és tan clar per a l'espectador, li dóna un ritme molt especial tots eixos canvis i contrastos».

Amb la perspectiva del temps passat des que va començar la producció i van parlar de com apareixien les idees i tenia els ballarins que volia, «per a mi *Clandestí* és un espectacle que toca un registre totalment diferent de la companyia i que és molt compacte. Funciona molt bé». Diana i Saray Huertas, juntament amb Salvador Rocher i Sebastian Rowinsky no ixen d'escena en cap moment i s'han de posar en la pell dels seus personatges, «això li dona més riquesa a l'espectacle, l'espectador que ho veu s'endinsa en un moment històric i tota eixa informació ho fa molt ric».

Per totes estes raons creu que encara es tracta d'un treball «per explotar». Esta és una paraula clau. I Noales explica per què: «On vivim no venen programadors a veure'ns, és molt difícil arribar a ells; si no vas a una fira o a un festival és molt difícil que te veja la gent que te pugua programar en altres llocs».

Malgrat això, espera que *Clandestí* es pugua moure uns tres o quatre anys més. D'això dependrà en part de festivals com el Dansa València —on hi havia una programació de quatre dies i venia gent de tota Espanya i d'altres països—, que suposaven un gran aparador «i podies traure-ho avant».

Noales lamenta que «de vegades, els programadors programen per a omplir teatres sense importar la qualitat que mostren». La coreògrafa lluita contra la idea que la dansa contemporània està

«ELS PROFESSORS ESTEM OBLIGATS A MOTIVAR A L'ALUMNAT PER A QUE VEGEN DANSA»

feta per a un públic minoritari, «no és certa, és una cosa amb la qual estic totalment en contra». També li toca parlar amb els programadors per oferir-los les seues creacions «i et diuen 'és que ja vingueres fa dos anys', i si programen sis espectacles de dansa, volen variar. I ho podria entendre. Però mira quina pena que una companyia d'Alacant no pugua estar cada any en els teatres de la província; hauria de ser allò lògic, que si treballa ací es poguera moure per ella».

La dansa contemporània ha de compartir eixe reduït espai a les programacions amb el ballet. Ella, formada també amb el clàssic, diu que «quan veus un espectacle de ballet veus virtuosisme, coses que no pots

fer, peus sobre puntes, coses molt espectaculars». Mentre que «la dansa contemporània és més íntima, com la poesia, i no vol dir que no tinga els virtuosismes i els moments d'esplendor i explosivitat». Per això creu que cal «educar a este públic perquè valore el que hi ha damunt de l'escenari i que tinga ganes d'entrar en ella». Ella sap que quan passa, «al final és una atracció, t'agrada i repetixes».

Ella ja ho ha anat fent des de la seua Elx i a tota la província i per això s'enorgullix de tindre un públic fidel que la segueix. Encara que concedix que de vegades ells mateix «som molt endogàmics quan ens tanquem en dos mesos per a fer una producció i no ens veu ningú», sap que quan «eixe treball s'apropa a escoles i instituts, i poden vindre a veure un assaig, crees un altra classe de públic, l'apropes a les persones».

Com a professora de dansa al conservatori a Alacant sap que eixa feina de motivació ha de ser constant. «Als meus alumnes de vegades els he d'obligar que vagen a veure espectacles de dansa», comenta, «i no ho entenc perquè venen molts pocs». «Tu obris una programació i, encara que es fa un esforç, hi ha molt de teatre i poca dansa, els percentatges són alarmants i si eixa poca dansa no la veuen...», explica, «els professors estem obligats a motivar a l'alumnat perquè vagen a veure-ho».

No es manté aliena a la situació que

La sessió de moda protagonitzada per la companyia Otra Danza compta amb vestits de Mario Coello (imatge de portada) i calcer de Cuplé. Sobre estes línies Asun Noales (esquerra), i Carmela García (dreta), porten dissenys de Balbino Martínez, les dos acompanyades per Sebastian Rowinsky i Salvador Rocher. Maquillatge i perruqueria a càrrec d'Evonhé. Estilisme per Juan Ferrando d'Año Cero. M. LORENZO

passa el sector interpretatiu. «Els actors han perdut molt de terreny des que es va tancar Canal 9, això ha sigut una catàstrofe», diu. Però apunta que la situació dels ballarins és la mateixa des de fa temps.

Amb OtraDanza ja porta nou anys i considera que «té una estructura més sòlida», fruit de la reinvençió permanent. «Intentem abastar molt perquè la companyia pugua tindre estabilitat i un equip de treball constant però això no vol dir que haguem avançat massa», assenyala, «sempre és una lluita i no pots mai rendir-te». «Cada nou projecte és tornar a començar: no saps si agradarà, si se va a exhibir, si estàs a l'altura del que s'espera... són tantes coses que no depenen de tu», conta. «Encara que passen molts anys i que sembla que estàs en un moment en el qual reps premis que et programen és que et programen», conclou, «este és el millor premi que et podrien donar, que et digueren que faràs l'espectacle».